

Ewa Gołębiowska

Instytucjonalne ramy społecznej odpowiedzialności organizacji w UE

Artykuł został opracowany na podstawie wybranych instytucjonalno-prawnych regulacji UE, które mają istotny wpływ na kształt wspólnotowej gospodarki oraz poprawę bezpieczeństwa ekonomicznego w Unii Europejskiej. Dokonana analiza uwarunkowań wpływających na działania organizacji, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia zarządzania zrównoważonym rozwojem w kontekście bezpieczeństwa gospodarczego, wskazuje na bardzo ważną rolę regulacji ponadnarodowych.

Celem opracowania jest prezentacja konkretnego rozwiązania instytucjonalnego, które będzie oddziaływało na rozwój organizacji gospodarczych i rynek kapitałowy w procesie przekształceń gospodarczych. Bezpieczeństwo obrotu gospodarczego zależne jest od czynników, które mają wpływ na proces dynamicznego rozwoju współczesnej gospodarki. Głównym problemem badawczym jest określenie konsekwencji, jakie omawiana regulacja niesie ze sobą dla organizacji gospodarczych i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego. Jak inicjatywy odnoszące się do społecznej odpowiedzialności mogą przyczyniać się, lub nie, do bezpieczeństwa ekonomicznego. Zaprezentowane inicjatywy UE, dowodzą, że ten wpływ jest bardzo istotny.

Wiek XX określano jako wiek zmian społeczno-gospodarczych, technicznych,

komunikacyjnych. Ponieważ zmiany gospodarcze przebiegały równolegle do transformacji ustrojowych i politycznych, w Europie i na świecie równolegle następował szybki postęp naukowo-techniczny. Zmiany technologiczne wywarły niespotykane dotychczas zmiany w naukach ekonomicznych i naukach o zarządzaniu. Pod koniec ubiegłego wieku pojawiło się nowe postrzeganie świata, oparte o szybki rozwój społeczeństwa informacyjnego, co w znacznym stopniu zmieniło definiowanie i opis zjawisk społecznych i gospodarczych. Dyskusje naukowe koncentrowały się na procesach globalizacji i wykorzystaniu nowych technologii teleinformatycznych, jako platformy komunikacyjnej umożliwiającej dalsze dynamiczne zmiany w procesach zachodzących w organizacjach i w zarządzaniu działalnością gospodarczą. Dzięki tym zmianom pojawił się nowy kształt organizacji i model ich funkcjonowania.

W naukach o zarządzaniu podjęte zostały próby sklasyfikowania i określenia istoty tych zmian. Terminy takie jak społeczeństwo informatyczne, organizacje wirtualne, gospodarka cyfrowa, biznes wirtualny, czy gospodarka oparta na wiedzy, zostały na stałe włączone do kanonu wiedzy podstawowej. Wszystkie te pojęcia wskazują na istotny aspekt złożonego zjawiska, jakim jest znaczenie nowoczesnej informacji i wiedzy w procesach gospodarczych oraz życiu społecznym.

Dodatkowym elementem, który znalazł swoje miejsce w globalnej gospodarce XXI wieku, są wartości niematerialne, w tym wartości etyczne. Dyskusje na ten temat trwają nie tylko wśród naukowców, lecz także na forum organizacji międzynarodowych.

Ze względu na głębokie zmiany zachodzące w organizacjach, nie tylko gospodarczych, ale także w globalnej gospodarce, prowadzenie badań związanych z wpływem wartości niematerialnych na bezpieczeństwo ekonomiczne staje się ważnym przyczynkiem, nie tylko dla dalszego rozwoju nauk o zarządzaniu, ale również kształcenia przyszłych kadr menedżerskich.

Dyrektywa PE w sprawie raportowania informacji niefinansowych

W dniu 15 kwietnia 2014 roku Parlament Europejski przegłosował projekt legislacyjny dotyczący dyrektywy w sprawie raportowania informacji niefinansowych. Nowa dyrektywa, zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE dotyczącą sprawozdawczości finansowej (m.in. w zakresie uproszczenia sprawozdawczości finansowej małych jednostek) spowoduje, w warunkach polskich, konieczność wprowadzenia nowelizacji ustawy o rachunkowości. Parlament Europejski określił dla krajów członkowskich czas na implementację przepisów wynikających z tej dyrektywy do 20 lipca 2015 roku.

Zaproponowane zmiany Dyrektywy 2013/34/UE wprowadzają obowiązkowe raportowanie minimum informacji niefinansowych przez duże jednostki zainteresowania publicznego, zatrudniające powyżej 500 pracowników. Dodatkowe informacje niefinansowe powinny być prezentowane w ramach sprawozdania z działalności, lub w formie odrębnego raportu.

Według nowych wytycznych UE sprawozdanie niefinansowe powinno zawierać

informacje, w stopniu niezbędnym do zrozumienia rozwoju, wyników i sytuacji jednostki oraz wpływu jej działalności, w szczególności w obszarze kwestii środowiskowych, społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapownictwu, w tym:

- a) krótki opis modelu biznesowego jednostki,
- b) opis polityki stosowanej przez jednostkę w tych kwestiach, w tym wobec wdrożonych procesów należytej staranności,
- c) wynik tej polityki,
- d) główne zagrożenia związane z tymi kwestiami, powiązane z operacjami jednostki, w tym – w stosownych przypadkach i na zasadzie proporcjonalności – jej stosunkami handlowymi, produktami lub usługami, które mogą wywierać niekorzystny wpływ w tych dziedzinach, oraz sposób zarządzania tymi zagrożeniami przez jednostkę,
- e) niefinansowe kluczowe wskaźniki wyników związane z daną działalnością.

W przypadku jeśli jednostka nie stosuje polityki przynajmniej w jednej z wymienionych kwestii, w sprawozdaniu niefinansowym należy dokładnie uzasadnić taką decyzję.

Ponadto Dyrektywa 2013/34/UE przewiduje obowiązek ujawniania przez niektóre duże jednostki polityki różnorodności w zakresie składu ich organów administracyjnych, zarządzających i nadzorczych, wobec aspektów takich, jak na przykład wiek, płeć, wykształcenie i doświadczenie zawodowe, celów tej polityki różnorodności, sposobu jej realizacji oraz skutków jej realizacji w danym okresie sprawozdawczym. Ujawnione informacje dotyczące polityki różnorodności powinny stanowić część oświadczenia o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego. Jeżeli polityka różnorodności nie jest stosowana, nie powinno być obowiązku jej wprowadzenia, jednak w oświadczeniu

o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego należy wyraźnie wyjaśnić przyczyny takiej sytuacji. Fakt, że UE przywiązuje bardzo dużą wagę do publikacji i jawności informacji w zakresie aktywów niematerialnych i ładu korporacyjnego, dla wielu podmiotów oznacza zmianę postaw i procesu raportowania ich sytuacji. Dla rynku kapitałowego, interesariuszy oznacza to wprowadzenie znacznego ograniczenia ryzyka kapitałowego. Podkreślenia wymaga także znaczenie tego rozwiązania ze społecznego punktu widzenia.

Rezolucja PE w sprawie społecznej odpowiedzialności

Rezolucja w sprawie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw: dbanie o interesy obywateli a droga do trwałego ożywienia gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu (2012/2097(INI) umieszcza społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw w obszarze polityki, w którym Parlament Europejski pełni decydującą rolę. Jest także istotnym elementem w odpowiedzi na dialog z Parlamentem Europejskim i zainteresowanymi stronami biorącymi udział w debacie na temat społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, od czasu wydania poprzedniego komunikatu.

Przytoczony projekt rezolucji parlamentu pozytywnie ocenia: nowy nacisk położony na europejskie wsparcie światowych inicjatyw dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, potwierdzenie poparcia dla podejścia wielostronnego, definicję, która odzwierciedla konsensus osiągnięty na szczelbu światowym, oraz znacznie bardziej aktywną rolę samej Komisji Europejskiej. Komunikat jest konstruktywny i przyszłościowy, oraz uwzględnia zmiany społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w Europie i na świecie. Stanowi on silną podstawę przyszłego działania Parlamentu Europejskiego.

Trwałe ożywienie gospodarcze

Debata na temat społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w UE jest postrzegana w kontekście kryzysu gospodarczego. Przedstawione argumenty wskazują, że społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw jest niezbędna, aby mogły one odzyskać zaufanie, oraz aby nastąpiło trwałe ożywienie gospodarcze. Zdaniem autorów raportu społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw należy postrzegać jako szansę, a nie zagrożenie dla konkurencyjności przedsiębiorstw. Częścią „umowy społecznej” Europy jest również dążenie do wzrostu opartego na handlu. Krótkoterminowe myślenie w Brukseli, które koncentruje się wyłącznie na przejrzystości, odpowiedzialności i rozliczeniu tylko rynków finansowych, wiązałoby się z powtórzeniem tych samych błędów, o które oskarżane są podmioty odpowiedzialne za upadek banków.

Nie można wycofać się z zobowiązania do przekształcenia gospodarki europejskiej i światowej w przyszłą gospodarkę niskoemisyjną. Zrównoważone przedsiębiorstwa mogą działać wyłącznie w gospodarce zrównoważonej. W związku z tym zwrócono się do odpowiedzialnych przedsiębiorstw o wykazanie aktywnego zaangażowania w łagodzenie społecznych skutków kryzysu, oraz o rozpoczęcie szeregu zaproponowanych działań dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w tym: tworzenia miejsc pracy, ochronę zdrowia w miejscu pracy, stabilności emerytur, promowania płac zapewniających utrzymanie na minimalnym poziomie, eliminowania praktyk wyzysku pracy w łańcuchach dostaw przedsiębiorstw, oraz poprzez promowanie nowych rynków społecznie pożytecznych i ekologicznych produktów i usług.

Realizacja światowych inicjatyw

Drugim priorytetem UE jest przedstawienie konkretnych koncepcji, które pomogą przełożyć zamiar komisji na lep-

szą realizację światowych inicjatyw dotyczących społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. „Biegun doskonałości” społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, który komisja przewidywała w 2006 r., osiągnięto dopiero w 2012 r., poprzez przyjęcie globalnego podejścia ukierunkowanego na przedsiębiorstwa europejskie działające na rynkach światowych. Komisja Europejska przygotowała ogólne sprawozdanie z realizacji wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, a państwa członkowskie mogą poprawić ich realizację w ramach procesu wzajemnej oceny, który jest już standardem w ocenie polityki dotyczącej praw człowieka. Ponadto, zdaniem UE, nadszedł czas na zajęcie się delikatną kwestią jurysdykcji eksterytorialnej, w przypadkach naruszania prawa pracy lub szerzej pojętych praw człowieka przez przedsiębiorstwa europejskie, do czego może dochodzić w państwach trzecich, w których dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest ograniczony.

W sprawozdaniu mowa jest również o tym, że komisja musi pełnić znacznie bardziej aktywną rolę w realizacji wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, uwzględniać je w umowach handlowych i inwestycyjnych, pomagać w rozpatrywaniu skarg dotyczących naruszeń, uzależniać wsparcie finansowe dla przedsiębiorstw od przestrzegania wytycznych, oraz pomagać w pozyskiwaniu nowych sygnatariuszy na świecie.

W raporcie położono również nacisk na znaczenie przejrzystości i zintegrowanej sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, jako głównego bodźca dla społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. Wskazano na potrzebę poparcia w UE dla stosowania Globalnej Inicjatywy Sprawozdawczej – wiodącej metodyki wykorzystywanej przez przedsiębiorstwa na całym świecie w sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju. Poparto również planowany

wniosek komisji w tej sprawie, który powinien być zgodny z celem Międzynarodowej Rady ds. Zintegrowanej Sprawozdawczości, którym jest uczynienie zintegrowanej sprawozdawczości światową normą do końca dziesięciolecia.

W raporcie poparto zamiar komisji dotyczący współpracy z inwestorami, zwłaszcza w celu propagowania zasad ONZ odpowiedzialnego inwestowania, oraz zaproponowano rozpoczęcie nowej inicjatywy UE dotyczącej stosowania zasady „istotności”. W sprawozdaniu zalecono także aktywne poparcie UE dla zgłoszonej przez przedsiębiorstwa propozycji konwencji ONZ dotyczącej odpowiedzialności przedsiębiorstw, przedstawionej podczas tegorocznego szczytu ONZ w sprawie zrównoważonego rozwoju „Rio+20”. Poparcie uzyskało propagowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w ramach procesu osiągania celów zrównoważonego rozwoju, rozpoczętego zgodnie z wnioskami ze szczytu ONZ.

Podejście wielostronne

Do Parlamentu Europejskiego zwrócono się również o uznanie szczególnego charakteru kształtowania polityki UE dotyczącej społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. Przedstawiono koncepcję wykorzystania konwencjonalnego dialogu społecznego, na przykład poprzez ustalenie celu dotyczącego nowych umów ramowych w dziedzinie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, i poprzez finansowanie projektów pilotażowych wraz ze związkami zawodowymi w dziedzinie „godnej pracy”.

Do Parlamentu Europejskiego wyraźnie zwrócono się jednak o wsparcie funkcjonowania i rozwoju europejskiego forum na temat społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w tym za pomocą inicjatyw sektorowych zaproponowanych w komunikacie. Sprawozdawca proponuje dodatkowe inicjatywy związane z ICT

i sektorem prywatnej ochrony. Poparto również wielostronne „wspólnoty praktyczne”. Zaapelowano do grupy wysokiego szczebla państw członkowskich o większą współpracę z innymi zainteresowanymi stronami, oraz wskazano konieczność zwrócenia większej uwagi na społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw przez Dyrekcje Generalne Komisji ds. Środowiska i ds. Stosunków Zewnętrznych.

Sektor publiczny i prywatny razem – inteligentny zestaw

W raporcie zaproponowano zwiększenie wpływu polityki publicznej na społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw. Powinno oznaczać to realizację zaleceń zawartych we własnym „badaniu edynburskim” komisji na temat luk w zarządzaniu, oraz konieczność osiągnięcia konkretnych wyników w zakresie stosowania wskaźników społecznych, zwłaszcza w ramach udzielania zamówień publicznych.

Do Komisji Europejskiej zwrócono się o przyjęcie przewodniej roli, poprzez podjęcie własnych zobowiązań w zakresie sprawozdawczości na temat zrównoważonego rozwoju, i etyczne zarządzanie własnymi inwestycjami w emerytury, oraz o wsparcie wolontariatu pracowników przez personel Komisji. W sprawozdaniu potwierdzono powiązanie między odpowiedzialnością przedsiębiorstw a ładem korporacyjnym, oraz poparto wykorzystanie kodeksów instytucjonalnych i obowiązków dyrektorów, w celu zwiększenia odpowiedzialności za społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw i uwzględnienia tego aspektu w obrębie przedsiębiorstwa. Podkreślono także znaczenie uzupełniania się działań prywatnych i dobrowolnych, w szczególności dzięki propagowaniu korzyści wynikających ze wspierania zasady „konwergencji” takich inicjatyw. Stwierdzono, że znacznie lepszym rozwiązaniem jest promowanie dobrowolnej współpracy, zamiast nowych obowiązko-

wych inicjatyw związanych z „oznakowaniem społecznym”. W odniesieniu do wytycznych ONZ elementy te łącznie znane są jako „inteligentny zestaw” regulacyjnych i dobrowolnych sposobów podejścia, i faktycznie dla UE inteligentnym rozwiązaniem jest przyjęcie takiego samego podejścia.

Dalsze działania

Autorzy raportu proponują położenie dodatkowego nacisku na włączenie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw do programów nauczania głównych szkół biznesu, propagowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w małych firmach w ramach klastrów, i wprowadzenie audytu w celu zapewnienia autentycznej zgodności planów w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw z najlepszymi praktykami europejskimi i światowymi. Ponadto wyrażono przekonanie, że społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw musi wyrażać się nie tylko w działaniach, ale także w osiąganiu oczekiwanych rezultatów. W raporcie stwierdzono, że znaczny wzrost znaczenia społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw jest kwestią najwyższej wagi. Niektóre koncepcje zalecane w raporcie dotyczą współpracy z osobami wewnątrz przedsiębiorstw i poza nimi.

Dla osiągnięcia tego celu podjęto inicjatywy dotyczące społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w ramach Roku Europejskiego 2013, zbadano łączne skutki społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw dla rozwiązywania problemów społecznych i środowiskowych, w celu podkreślenia pilnego charakteru wyzwań, oraz zaproponowano nową „umowę” ze społeczeństwem obywatelskim. Jeżeli – jak słusznie twierdzi Komisja – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw oznacza ich odpowiedzialność za ich wpływ na społeczeństwo, powinien to być taki wpływ, do jakiego dążą zarówno przedsiębiorstwa, jak i społeczeństwo.

Dla prawidłowego wdrożenia rozwiązań zaproponowanych przez UE jest potrzebna edukacja społeczeństwa, czyli taki model edukacyjny, który pozwoli ludziom i organizacjom podnosić kompetencje, oraz skutecznie i krytycznie przekształcać otaczający świat. Dlatego tak ważne staje się przygotowanie społeczeństwa do samokształcenia. Edukacja nie może być oderwana od realnego rynku pracy i podmiotów gospodarczych, ponieważ wówczas będzie kształcić nieprzydatnych dla gospodarki bezrobotnych.

Na określenie nowego modelu gospodarki w literaturze przedmiotu można znaleźć różne nazwy, takie jak:

- gospodarka postindustrialna (*postindustrial economy*) – termin używany jako synonim gospodarki usługowej, wskazujący na odrębność od poprzedniego modelu industrialnego,
- gospodarka usługowa (*service economy*) – termin sugerujący dominującą rolę produktów usługowych w gospodarce, podkreślający usługowość gospodarki [Kwasek, 2014],
- gospodarka elementów niematerialnych (*intangibles economy*) – termin podkreślający rolę czynników niematerialnych, takich jak zasoby ludzkie i wiedza pracowników,
- gospodarka cyfrowa lub elektroniczna (*digital economy*) – termin używany najczęściej w opracowaniach z pogranicza ekonomii i techniki [Kwasek, 2014],
- gospodarka wiedzy (*knowledge economy*) – termin wskazujący na dominującą rolę wiedzy w gospodarce, można zauważyć rosnącą popularność tego określenia dla modelu nowej gospodarki.

W mojej ocenie współczesna gospodarka to właśnie gospodarka oparta na wiedzy, a więc gospodarka innowacyjna. Samo słowo innowacja oznacza odnowę

tego, co było dotychczas, lub tworzenie czegoś zupełnie nowego. Aby zmiana mogła być uznana za innowację, musi zaspokajać potrzeby konsumentów.

Płaszczyznę, na której należy postrzegać każdą potencjalną innowację, wyznaczają zmieniające się potrzeby współczesnego świata i prawdopodobne kierunki jego rozwoju. Wyznacza ją coraz szybciej i coraz bardziej integrujący się świat biznesu i finansów, coraz większa dynamika zachodzących zmian technicznych, technologicznych i organizacyjnych, coraz większa zależność wyników firm od zdolności wykorzystania wiedzy oraz zdolności do jej adaptowania i rozwijania. Sukcesy biznesowe firm na globalnym rynku to rezultat synergii – efektywnego połączenia wiedzy, doświadczenia, wyobraźni, woli i umiejętności działania oraz inteligencji, rozumianej jako optymalne wykorzystanie tych atutów w każdej sytuacji.

O skutkach ekonomicznych efektu synergii decyduje nie tylko jakość produktu i zdolność do zaspokajania potrzeb ilościowych klientów, ale również moment, w którym innowacyjny produkt jest wprowadzany na globalny rynek.

Na szczeblu strategicznym zarządzania mamy do czynienia z zarządzaniem przyszłością firmy. Zrozumienie istoty zarządzania organizacją nie jest dzisiaj możliwe bez zrozumienia otoczenia, w którym firma działa. W nowym modelu globalnej gospodarki to nie tylko otoczenie wewnętrzne, ale przede wszystkim zewnętrzne otoczenie rynkowe ma decydujący wpływ na sukces każdej organizacji. Firma musi nauczyć się zarządzać i utrzymywać ściśle związki z klientami i partnerami biznesowymi.

Dzisiaj zarządzanie firmą to stymulowanie przyszłości i zarządzanie zmianami. Proces ten dotyczy przede wszystkim współdziałania z otoczeniem przy coraz większym ryzyku. Dlatego mówimy, że rozwój organizacji to proces tworzenia, wprowadzania i stymulowania zmian.

Proces taki można nazwać kreowaniem przyszłości, czyli tworzeniem koncepcji działania, mającej na celu przygotowanie jak najlepszych warunków i aktywne uczestnictwo w rywalizacji w nowej globalnej rzeczywistości. Bez wiedzy nie byłoby to możliwe.

Zmienia się również funkcja i wymagania wobec osób zarządzających w biznesie. Od menedżera wymaga się wysokospecjalistycznej wiedzy i doświadczenia, a w szczególności umiejętności:

- szybkiego podejmowania decyzji w warunkach skalkulowanego ryzyka,
- stałej obserwacji i monitorowania zachodzących w otoczeniu zmian,
- ustawicznego uczenia się i kierowania zespołem w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości,
- przewidywania i wprowadzania zmian,
- znajomości nowych technologii i systemów wspomagających zarządzanie.

Myśląc o przyszłości organizacji, należy brać pod uwagę kształt i charakter organizacyjny w coraz bardziej globalnej gospodarce. Na procesy biznesowe w globalnej gospodarce należy dzisiaj patrzeć z perspektywy możliwości, jakie daje internet, dlatego gospodarkę trzeba postrzegać całościowo.

Pojęcie gospodarka oparta na wiedzy obejmuje zatem wszystkie sektory intensywnie wykorzystujące wiedzę. Pojęcie to charakteryzują:

- innowacyjność – działania polegające na poszukiwaniu nowych możliwości gospodarczych, których jednak sam dostęp do technologii jeszcze nie gwarantuje,
- zarządzanie i rozwój zasobów ludzkich – wymaga zmian w systemie edukacji i szkoleń w celu zdobycia umiejętności zastosowania nowych technologii,
- infrastruktura teleinformatyczna – umożliwia szybki dostęp do informacji, dając nowe możliwości działania,
- otoczenie gospodarcze – obejmuje uwa-

runkowania ekonomiczne i prawne służące przedsiębiorczości i wprowadzaniu innowacji, wskazując na konieczność zmian strukturalnych w polityce gospodarczej.

Gospodarka oparta na wiedzy wymaga radykalnych zmian w kreowaniu strategii i kształtowaniu przewagi konkurencyjnej, dlatego też można upatrywać w niej szansę na rozwój polskiej gospodarki. Istota działania współczesnych przedsiębiorstw to przede wszystkim konieczność zarządzania informacją oraz zarządzania wiedzą na wyższym poziomie. Dzięki technologiom teleinformatycznym, przede wszystkim internetowi, firmy mogą działać w wymiarze globalnym.

Podsumowanie

Współczesny świat to świat globalnej gospodarki, a więc globalnej konkurencji. To świat, w którym gospodarka w coraz większym stopniu opiera się na wiedzy, a konkurowanie odbywa się w skali globalnej. W takich warunkach rynkowych produkt oferowany klientowi zależy przede wszystkim od jakości wiedzy zaangażowanej w jego tworzenie, umiejętności jej pozyskiwania, przetwarzania i wykorzystywania.

W globalnej gospodarce opartej na wiedzy najważniejszy jest kapitał intelektualny, który stanowi istotny element zrównoważonego rozwoju każdej organizacji. Wiedza zaczyna być uznawana za czynnik decydujący o możliwości odniesienia sukcesu przez organizację i o jego rozmiarach. Posiadanie wiedzy, dostęp do niej, umiejętność integrowania wokół zadań, wykorzystywania, rozwijania i obrotu – to podstawowe zadania dla kadry menedżerskiej. Można stwierdzić, że wiedza i zrównoważony rozwój decydują o wyniku ekonomicznym w globalnej rywalizacji. Dlatego Unia Europejska, której celem jest stworzenie najbardziej innowacyjnej gospodarki, stawia tak wysokie

wymagania wobec podmiotów gospodarczych działających na jej terenie oraz tych, które dostarczają tu produkty i świadczą usługi. Stworzenie ram prawnych dla raportowania i informowania o niefinan-

sowych elementach działania organizacji jest tego najważniejszym przykładem. Jest to ważny element minimalizacji ryzyka gospodarczego i kapitałowego na wspólnotowym rynku.

Bibliografia:

1. Bednarczyk H. [2002], *Polityka społeczna: warunki realizacji i skuteczności*, Edukacja Ustawiczna Dorosłych, nr 2.
2. Bukowitz W.R., Wiliamms R.L. [1999], *The Knowledge Management Fieldbook*, Financial Times, London, Prentice Hall.
3. EP [2014], European Parliament, www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0023+0+DOC+XML+V0//PL#title1, dostęp 14/07/2014.
4. Golański M. [2005], *Spółeczeństwo informacyjne – często (nie)zadawane pytania*, e-mentor, nr 2.
5. Kwasek A. [2014], *Początek XXI wieku w kontekście nowych technologii i zjawisk społeczno-gospodarczych*, Magazyn Biznesowy i Akademicki, Sztuka Zarządzania, nr 53, http://www.wsz-pou.edu.pl/magazyn/?strona=mag_kwasek62&nr=62&p=#_ftn9, dostęp 27/10/2014.
6. Olszak C.M. [2005], *Wiedza biznesowa*, Computerworld, nr 1.
7. Penc J. [2005], *Sztuka skutecznego zarządzania*, Kraków, Oficyna Ekonomiczna.